

Таблица 1. Типология, състав и счетоводно отчитане на трансакционните разходи

Типология на трансакционните разходи	Състав на трансакционните разходи	Счетоводно отчитане на разходите
Разходи за търсене и информация	Разходи за намиране на доставчици, комуникация с тях, проучване на цени, характеристики на материалите, стоките и услугите Разходи за намиране на клиенти (купувачи), комуникация с тях	Отчитат се като разходи по продажбите и административни разходи
Разходи за договаряне и сключване на сделки	Разходи за оказани информационни и консултацияни услуги във връзка с придобиване на ресурси Разходи за разработване на договори и постигане на съгласие относно нивото на детайлност, поемане на съответни отговорности, юридически консултации във връзка със сключване на договорите	Капитализират се в стойността на ресурса Отчитат се като административни разходи или разходи по продажбите
Разходи за контрол и налагане на изпълнението	Разходи за контролиране на точността и качеството на доставките Разходи за съдебни дела Разходи за обезценки на трудносъбираеми вземания	Капитализират се в стойността на придобитите ресурси Отчитат се като административни разходи Отчитат се като загуби
Вътрешни разходи за управление и организация	Разходи за покриване на риск от опортюнистично поведение на контрагент (например разходи за някои видове гаранции) Разходи за осигуряване на правата на собственост върху ресурсите (разходи за придобиване на лицензи за извършване на определени дейности) Разходи за организация (възнаграждението на висшия управленски персонал, счетоводния отдел, информационни системи, провеждане на общо събрание на акционери) Разходи за организация и управление на производствената дейност	Капитализират се в стойността на активи или се отчитат като административни разходи Капитализират се в стойността на ресурсите Отчитат се като административни разходи Капитализират се в стойността на ресурсите

Този подход на счетоводно отчитане не позволява създаване на информация, характеризираща състава, съдържанието и стойността на трансакционните разходи. Въвеждането на механизъм за управление на ТР в предприятието предполага по-високо ниво на информираност за целите на анализа, планирането, контролирането и въздействието върху техния размер.

Във връзка с това считаме, че за счетоводно-информационното осигуряване управлението на ТР е възможно развитие на аналитичната структура на сметките за отчитане на разходите. За разходите по функционално предназначение предлагаме:

- Разширяване на аналитичната структура на сметките за отчитане на разходите за основна дейност. Извест-